

ASANSÖR VE ASANSÖR GÜVENLİK AKSAMLARINDA CE İŞARETLEMESİ

Erhan Bayrak *, İ. Menderes Büyüklü **
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sanayi Genel Müdürlüğü Ankara,
Tel:03122860365-2526, Faks:03122853144,
* erhanba@sanayi.gov.tr ** menderesbu@sanayi.gov.tr

ÖZET

4703 Sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun kapsamında mevzuatımıza kazandırılan Asansör Yönetmeliğine (95/16/AT) göre, montajı yapılarak piyasaya arz edilen asansörler ve bunlarda kullanılan güvenlik aksamalarının piyasaya arz edilmeden önce onaylanmış kuruluşlar tarafından uygunluk değerlendirmesine tabi tutulmaları ve söz konusu ürünlere teknik düzenlemeye uygunluk anlamına gelen CE uygunluk işaretinin iliştirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada, CE uygunluk işaretinin asansör ve güvenlik aksamlarına nasıl iliştirilmesi gerektiği sorusunun cevaplandırılması amaçlanmıştır. CE uygunluk işaretinin anlamı ve ülkemiz mevzuatına nasıl girdiği konularına yer verilmiş, asansör ve güvenlik aksamalarında CE işaretlemede dikkat edilmesi gereken hususlar sıralanmış ve güvenlik aksamaları tanıtılmıştır. Yanlış yapılan CE işaretlemesine dair örneklerle birlikte sonuç kısmında söz konusu ürünler için mevzuata uygun işaretleme şekli belirtilmiştir.

1.GİRİŞ

Avrupa Birliği ülkeleri 1946 yılında imzalanan Roma Antlaşması'ndan itibaren bir iç pazar oluşturabilmek için çaba sarf etmişler, oluşturulacak bu tek pazarda malların, hizmetlerin, insanların ve sermayenin serbest olarak dolaşmasını amaçlamışlardır. Ancak malların serbest dolaşımı, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin kendi ulusal güvenlik ve sağlık koşullarını kendilerinin düzenlemesi serbestisi yüzünden uzun yıllar boyunca engellenmiştir. Farklı teknik ürün düzenlemeleri ve test prosedürleri ticari engellerin oluşmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda Avrupa Komisyonu ve Kurulu, Avrupa Adalet Mahkemesi'nin birçok kararından esinlenerek üye ülkelerin ulusal yasalarını uyumlaştırarak ticari engellerin kaldırılmasını amaçlamışlardır. Yeni yaklaşım politikası, ürünlerin diğer ülke pazarlarında herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmaması için ürün standartlarının uyumlaştırılması yerine, benzer ürünlerin aynı grupta toplanarak genel anlamda bir teknik doküman oluşturulmasını sağlamıştır.

Bunun sonucu olarak ortaya çıkan Avrupa Birliği Yeni Yaklaşım Direktifleri, direktifler kapsamındaki piyasaya arz edilecek ürünlerin uyması gereken temel gerekleri açıklamakta olup, söz konusu temel gerekler, ürünlerin; insan sağlığı, can ve mal güvenliği, hayvan ve bitki yaşam ve sağlığı, çevre ve tüketicinin korunması açısından sahip olması gereken asgari güvenlik koşullarını ifade etmektedir. Yeni Yaklaşım Direktiflerinde ürünle ilgili standartlar ihtiyari olmakla birlikte, uyumlaştırılmış standartlara uygun olarak üretilen ürünlerin temel gerekleri yerine getirdiği kabul edilmektedir.

Bu bağlamda üretici; Yeni Yaklaşım Direktifleri kapsamındaki ürününe direktif gereklerini yerine getirdikten sonra şekil 1’de formatı verilen CE uygunluk işaretini ilâştirerek serbest dolaşım hakkı sağlamış olur.

Ürünlerin birden fazla Yeni Yaklaşım Direktifleri kapsamına girmesi durumunda ürün üzerine ilâştırılacak CE uygunluk işareti ile üretici; söz konusu direktiflerin tamamına uyduğunu beyan etmektedir. Eğer ürün, CE uygunluk işareti ile ilgili direktifler kapsamına girmiyorsa CE işareti taşıma zorunluluğu yoktur.

Düşük riskli ürünlerde üretici gerekli uygunluk çalışmasını yaptıktan sonra, uygunluk beyanı ile birlikte CE uygunluk işaretini kullanabilmekte; ancak yüksek riskli ürünlerde üreticinin bu beyanı yeterli olmamaktadır. Yüksek riskli ürünlerde konuya ilişkin yetkili kılınmış onaylanmış kuruluşlarca ürünlerin incelenmesi ve test edilmesi gerekir.

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında gümrük birliğini tesis eden 1/95 sayılı AB-Türkiye Ortaklık Konseyi Kararının 8.maddesi kapsamında, Avrupa Birliği’nin ticarete teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin mevzuatının da ülkemizde iç yasal düzenlemelere dahil edilmesi öngörülmüştür. Bu bağlamda uyumlaştırma süreci devam eden teknik mevzuatın etkin bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla gerekli hukuki altyapının oluşturulmasını teminen Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından 4703 Sayılı Ürönlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun, kısa adıyla Çerçeve Kanun, 11.07.2001 tarih ve 24459 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2. ASANSÖR VE GÜVENLİK AKSAMLARINDA CE İŞARETLEMESİ

Asansör ve güvenlik aksamları açısından baktığımızda CE uygunluk işareti; Yeni Yaklaşım Direktiflerinden Asansör Direktifi (95/16/EC) temel alınarak mevzuatımıza kazandırılan Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) kapsamında piyasaya arz edilecek asansör ve güvenlik aksamlarının “Avrupa Uygunluğu” anlamına gelmektedir. Asansör Yönetmeliğine (95/16/AT) uygun olarak üretilen ve CE işaretleme yapılan asansör ve güvenlik aksamları, AB pazarında serbest dolaşım hakkına sahip olmaktadır.

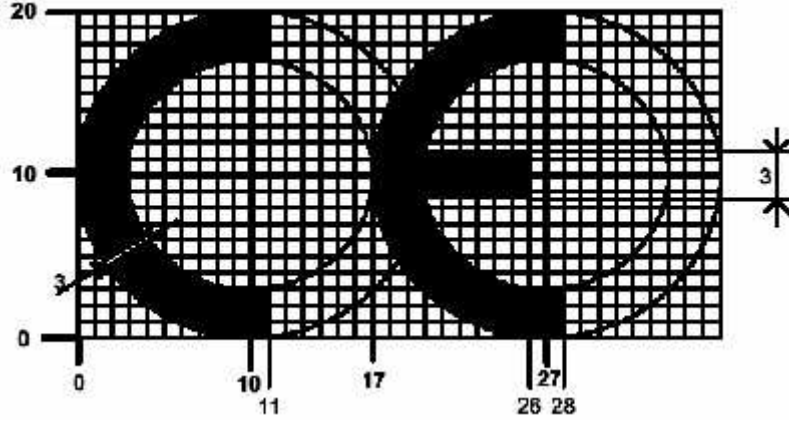
CE uygunluk işareti, bir kalite simgesi ya da markası anlamına gelmemekte olup, asansör ve güvenlik aksamlarının Asansör Yönetmeliğinin (95/16/AT) tüm hükümlerine uygunluğunu gösteren bir işarettir.

CE uygunluk işaretinin asansör ve güvenlik aksamının üzerine ilâştırılması esastır. CE işaretleme ile asansör montajcısı ve güvenlik aksamı üreticisi; ürünle ilgili tüm uygunluk değerlendirme prosedürlerini gerçekleştirdiğini beyan etmiş olur.

Asansör ve güvenlik aksamlarında CE uygunluk işareti zorunlu olup, ürünler piyasaya sunulmadan ve hizmete konulmadan önce CE işaretleme yapılmalıdır.

Asansör ve güvenlik aksamlarında CE işaretleme yapılırken genel olarak dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

a) CE uygunluk işareti, aşağıdaki şekle uygun olarak "CE" harflerinden oluşmaktadır. Gerektiği durumlarda çizimdeki oranlara uygun olmak kaydıyla büyütülebilir veya küçültülebilir,

Şekil-1

b) Asansör ve güvenlik aksamlarına iliştirilecek CE uygunluk işareti en az 5mm yüksekliğinde olmalıdır,

c) CE uygunluk işareti, asansör ve güvenlik aksamlarının üzerine veya bilgi plakasına, ürünün özelliğinden dolayı bunun mümkün olmadığı ya da istenmediği durumlarda varsa ambalajına iliştirilir.

d) CE işaretlemeşinin görünür, okunabilir ve silinmeyecek şekilde yapılması gerekmektedir.

e) Asansör Yönetmeliğinin (95/16/AT) tüm hükümlerine uygunluğın gösterilmesi açısından, asansör ve güvenlik aksamlarında CE uygunluk işareti dışında başka bir uygunluk işareti kullanılmamalıdır.

f) CE uygunluk işaretinin, üretim veya montajla ilgili kontrol safhasının bitiminde ürüne iliştirilmesi gerekmektedir.

g) CE uygunluk işareti, asansörler için montajcı, güvenlik aksamları için güvenlik aksamı üreticileri tarafından iliştirilmelidir. CE uygunluk işaretinin yanında üretim kontrol safhasında yer alan onaylanmış kuruluşun Avrupa Birliği Komisyonu tarafından verilen kimlik kayıt numarası da yer almalıdır. Onaylanmış kuruluşun kimlik kayıt numarası, kendi sorumluluğunda, kendisi veya üretici tarafından iliştirilir.

h) Asansör ve güvenlik aksamlarının kullanımına ilişkin özelliklerin belirtilmesinin gerektiği durumlarda, CE uygunluk işareti ve onaylanmış kuruluşun kimlik kayıt numarasından sonra bir piktogram veya kullanım özelliklerini gösteren başka işaretler yer alabilir.

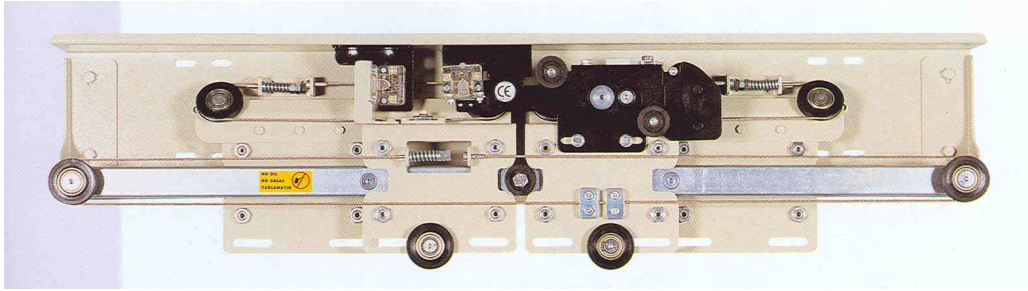
ı) Asansör ve güvenlik aksamlarına, CE uygunluk işaretinin anlamı ve şekli hakkında üçüncü şahısları yanıltacak başka işaretler iliştirilemez.

i) Ulusal veya uluslararası standartlara ya da başka düzenlemelere uygunluğu belirten işaretler, CE uygunluk işaretinin görünebilirliğini ve okunabilirliğini engellemeyecek şekilde asansör ve güvenlik aksamlarına, ambalajına veya beraberindeki belgelere iliştirilebilir.

3. ASANSÖR GÜVENLİK AKSAMLARI

Asansör güvenlik aksamları, Asansör Yönetmeliğinin (95/16/AT) EK-4 bölümünde tanımlanmış olup, CE işaretlemesinin zorunlu olduğu asansör güvenlik aksamları şunlardır:

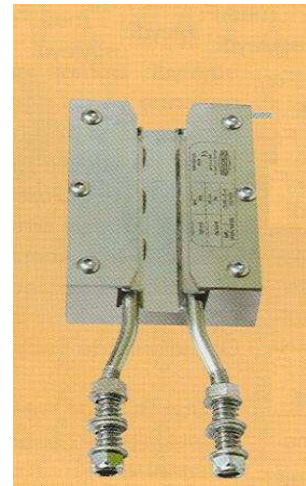
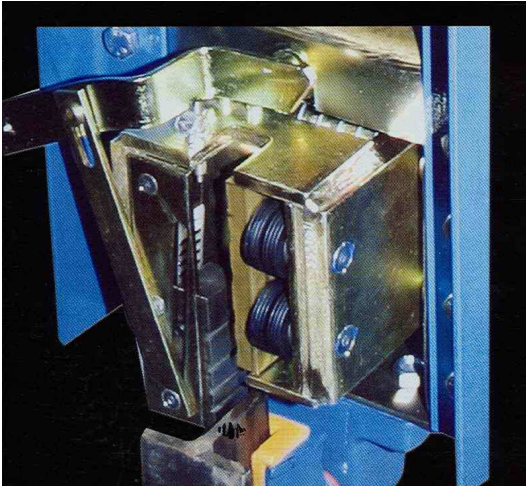
a) Durak kapılarının kilitlemeleri için olan teizatlar,

şekil-2

Durak kapısı kilit teizatına bir örnek

b) Düşmeleri önlemek ve kabinin düřme veya kontrolsüz yukarı doęru hareketini önleyen tertibatlar

şekil-3

İlgili aksama örnek frenler

c) Aşırı hız sınırlayıcı teçhizatlar

Şekil-4

İlgili aksama örnek hız regülatörü

d) Enerji depolayan tipte Tamponlar:

- Hem doğrusal olmayanlar,
- Hem de geri dönme hareketi tamponlanmış olanlar ,

Enerji-Harcayan tipte Tamponlar

Şekil-5

İlgili aksama örnek tamponlar

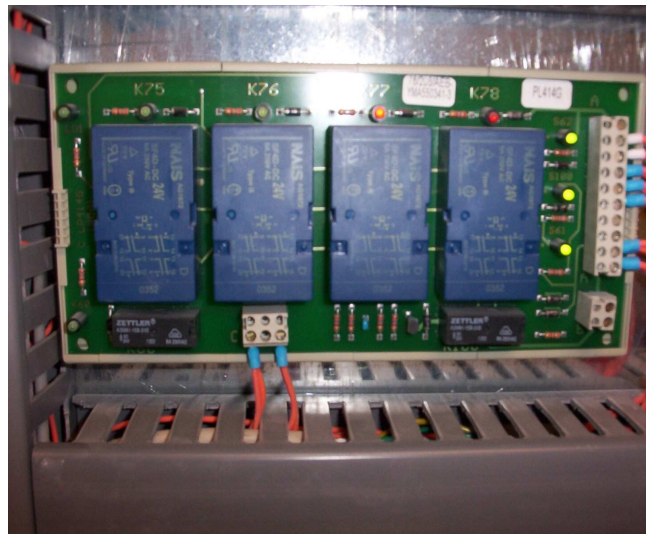
e) Düşmeleri önleyen teçhizatlar olarak kullanıldığı durumlarda, hidrolik güç devrelerinin kaldırıcılarına bağlanan güvenlik cihazları.

Şekil-6

İlgili aksama örnek paraşüt valfi (boru kırılma valfi/tek yönlü debi sınırlama valfi)

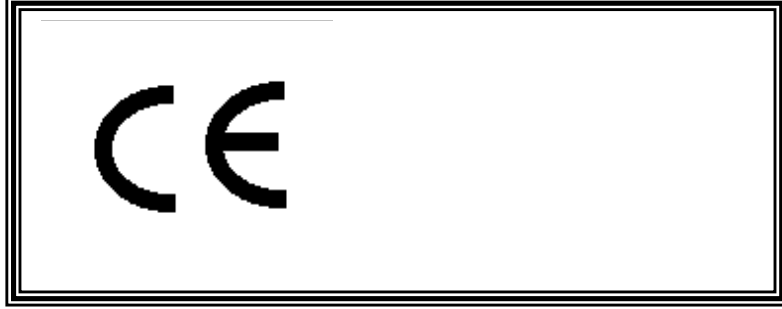
f) Elektronik aksam içeren güvenlik şalterleri şeklindeki elektrikli güvenlik ekipmanları

Şekil-7

4.ASANSÖR VE GÜVENLİK AKSAMLARINDA YANLIŞ YAPILAN CE İŞARETLEMESİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER

Aşağıda asansör veya güvenlik aksamlarının üzerine iliştirilen yanlış CE işaretlemesine dair örnekler açıklamaları ile verilmektedir.

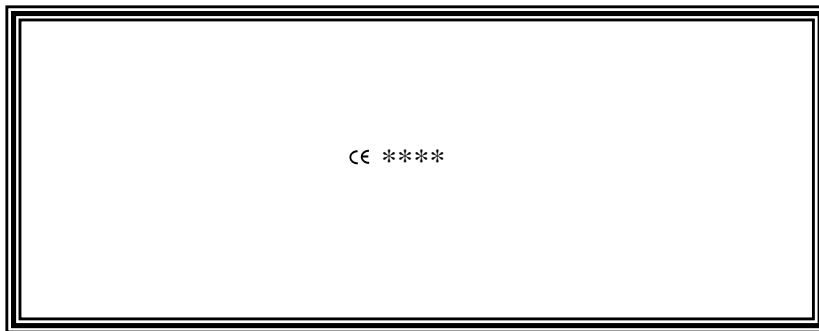
Şekil-8

Şekil 8’de CE işaretlemesinin yalnız başına kullanıldığı görülmektedir. Asansör ve güvenlik aksamlarında CE uygunluk işareti ile birlikte gözetimden sorumlu onaylanmış kuruluş kimlik numarasının da kullanılması gerekir.

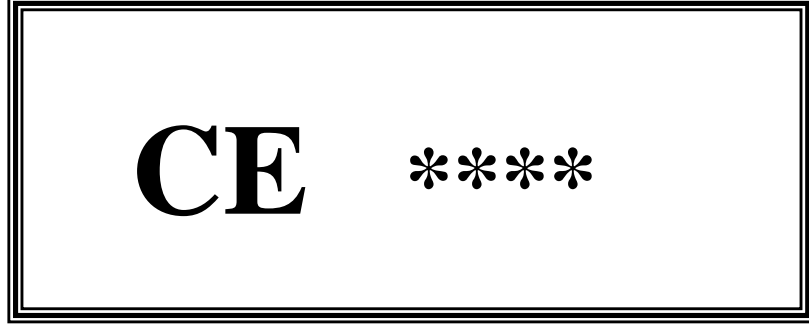
Şekil-9

Şekil 9’da CE işaretlemesi ile birlikte Avrupa Birliği tarafından verilen onaylanmış kimlik numarası kullanılması gerekirken onaylanmış kuruluşun ismi kullanılmıştır.

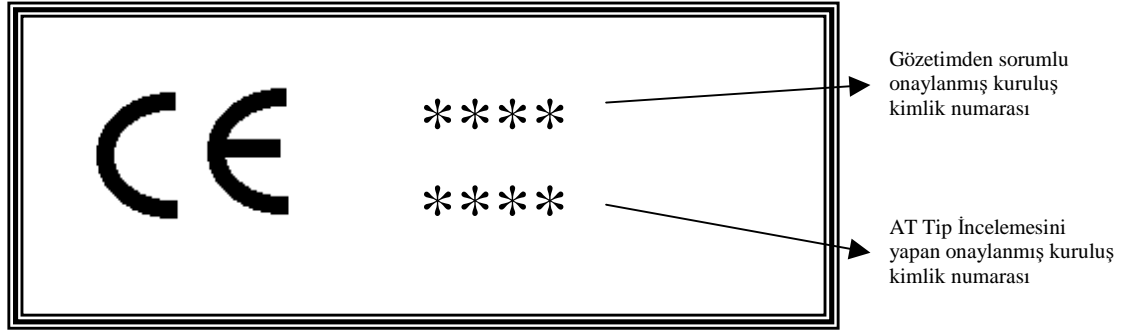
Şekil-10

Şekil 10'da CE uygunluk işaretinin yüksekliğinin 5 mm den küçük olduğu görülmektedir. CE uygunluk işaretinin yüksekliğinin 5 mm'den büyük ve okunabilir olması gerekmektedir.

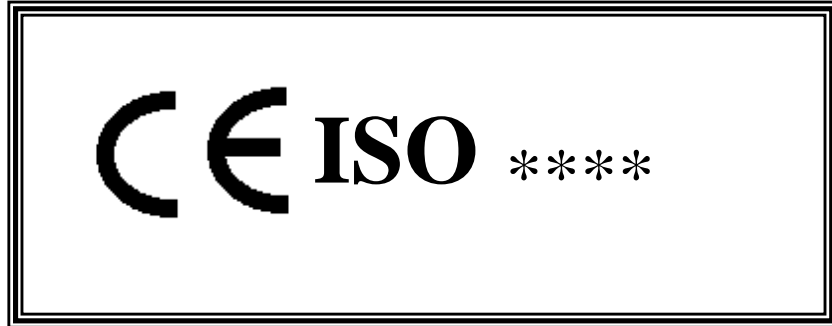
Şekil-11

Şekil 11'de CE uygunluk işareti, standardına uygun olarak kullanılmamıştır. İşaret, Şekil 1'de gösterilen normlara uygun olarak kullanılmalıdır.

Şekil-12

Şekil 12'de CE uygunluk işareti ile birlikte iki ayrı onaylanmış kuruluş numarasının kullanıldığı görülmektedir. AT Tip İncelemesinin söz konusu olduğu modüllerde söz konusu belgenin gözetimden farklı bir onaylanmış kuruluş tarafından düzenlendiği durumlarda CE işaretlemesinin yanına sadece gözetimden sorumlu onaylanmış kuruluşun kimlik numarası konulmalıdır.

Şekil-13

Şekil 13’de CE uygunluk işareti ile birlikte, anlam ve şekil açısından yanlışlara sebep olabilecek başka bir işaret kullanıldığı görülmektedir. Asansör ve güvenlik aksamlarına, CE uygunluk işaretinin anlamı ve şekli hakkında üçüncü şahısları yanıltacak başka işaretler ilişitirilemez. Bununla birlikte CE uygunluk işareti ve onaylanmış kuruluş kimlik kayıt numarasından sonra bir piktogram veya kullanım özelliklerini gösteren başka işaretler yer alabilir.

5. SONUÇ

Asansör monte eden tarafından Asansör Yönetmeliğine (95/16/AT) uygun olarak montajı yapılan her asansör kabine CE uygunluk işareti ilişitirilmelidir. CE uygunluk işaretinin yanında gözetimden sorumlu onaylanmış kuruluş kimlik numarasının da bulunması gerekir.

Montajı yapılan asansörlerde CE uygunluk işaretinin yanında;

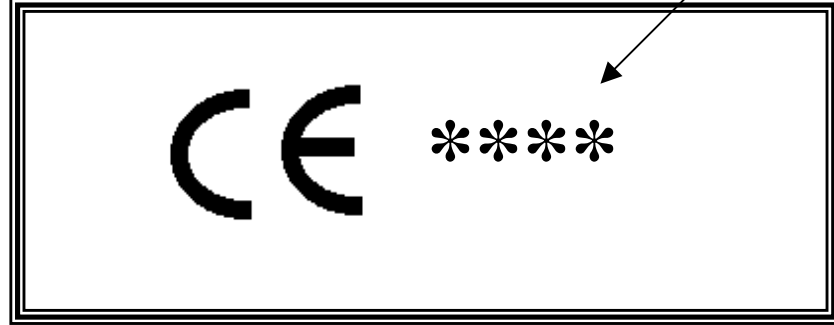
B+F modülünde son muayeneyi yapan onaylanmış kuruluş kimlik numarasının,
B+E modülünde ürün kalite güvencesi gözetimini yapan onaylanmış kuruluş kimlik numarasının,
B+D modülünde imalat kalite güvencesi gözetimini yapan onaylanmış kuruluş kimlik numarasının,
G modülünde birim doğrulamasını gerçekleştiren onaylanmış kuruluş kimlik numarasının,
H modülünde tam kalite güvencesi gözetimini gerçekleştiren onaylanmış kuruluş kimlik numarasının bulunması zorunludur.

Asansör güvenlik aksamı imalatçısı, Asansör Yönetmeliğine (95/16/AT) uygun olarak ürettiği güvenlik aksamının her birine, eğer mümkün değilse güvenlik aksamına ayrılmayacak biçimde takılan bir etiketin üzerine CE uygunluk işaretini ilişitirilir. CE uygunluk işaretinin yanında gözetimden sorumlu onaylanmış kuruluş kimlik numarasının da bulunması gerekir.

Asansör güvenlik aksamlarında CE uygunluk işaretinin yanında;

B+C modülünde rastgele kontrollerle tipe uygunluğu denetleyen onaylanmış kuruluş kimlik numarasının,
B+E modülünde ürün kalite güvencesi gözetimini yapan onaylanmış kuruluş kimlik numarasının,
H modülünde tam kalite güvencesi gözetimini yapan onaylanmış kuruluş kimlik numarasının bulunması zorunludur.

Gözetimden sorumlu
onaylanmış kuruluş
kimlik numarası

Şekil-14

Şekil 14'de CE Uygunluk İşaretinin Ürüne İliştirilmesine ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik ile Asansör Yönetmeliğine (95/16/AT) uygun yapılmış bir CE işaretleme gösterilmiştir.

KAYNAKLAR

- (1) Ayper Eğdirici SÖNMEZ, Avrupa Pazarında Ürününüzün Pasaportu, Sayfa 5, T.C.Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İGEME-İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, Ankara, Mayıs 2001.
- (2) Türk Standardları Enstitüsü, CE İşareti ve Türk Standardları Enstitüsü, Sayfa 6, Ankara, Ekim 2001.
- (3) Halil Savaş, Avrupa Birliği Standardizasyon Kurumları ve CE İşareti, Sayfa 131-134, Cilt 4, Sayı 2, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Sivas, 2003.
- (4) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Ölçüler ve Standardlar Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Teknik Mevzuat Uyumu ve CE Uygunluk İşareti, Sayfa 9, Yayın No: 2002/1, Ankara, Ocak 2002.
- (5) CE Uygunluk İşaretinin Ürüne İliştirilmesine ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik, 11.07.2001 tarih ve 24643 sayılı Resmi Gazete.
- (6) Asansör Yönetmeliği (95/16/AT), 15.02.2003 tarih 25021 sayılı Resmi Gazete.